

Bruselj, 22.10.2012
COM(2012) 609 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

**o jamstvih, ki se krijejo iz splošnega proračuna
Stanje na dan 31.decembra 2011**

{SWD(2012) 347 final}

KAZALO

1.	Uvod.....	3
2.	Vrste poslov, ki jih krije proračun.....	3
3.	Dogodki v obdobju od zadnjega poročila z dne 30. junija 2011.....	4
3.1.	Pomoč za odpravljanje težav v plačilni bilanci za države članice, ki niso del euroobmočja.....	4
3.2.	Makrofinančna pomoč	4
3.3.	Euratom.....	4
3.4.	Evropski mehanizem za finančno stabilizacijo	5
3.5.	Proračunsko jamstvo za zunanje financiranje EIB.....	5
4.	Podatki o tveganjih, ki jih krije proračun.....	5
4.1.	Opredelitev tveganja	5
4.2.	Sestava tveganja	6
4.3.	Letno tveganje, ki se krije iz proračuna	8
4.3.1.	Tveganje, povezano z državami članicami	8
4.3.2.	Tveganje, povezano s tretjimi državami	9
4.4.	Razvoj tveganja.....	10
5.	Neplačila, aktivacija proračunskih jamstev in zaostala plačila.....	13
5.1.	Plačila iz gotovinskih sredstev	13
5.2.	Plačila iz proračuna.....	13
5.3.	Aktivacija Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe.....	13
6.	Jamstveni sklad za zunanje ukrepe	14
6.1.	Izterjave.....	14
6.2.	Sredstva	14
6.3.	Ciljni znesek.....	14
7.	Ocena tveganj: gospodarska in finančna situacija tretjih držav z največjo izpostavljenostjo.....	14
7.1.	Cilji.....	14
7.2.	Metode ocenjevanja tveganj.....	15

1. UVOD

Cilj tega poročila je spremljanje kreditnega tveganja za proračun Evropske unije, ki izhaja iz danih jamstev in posojil, ki jih Evropska unija dodeli bodisi neposredno bodisi posredno prek zunanjih mandatov EIB.

To poročilo je predloženo v skladu s členom 130 finančne uredbe, na podlagi katere mora Komisija *Evropskemu parlamentu in Svetu dvakrat letno poročati o proračunskih jamstvih in tveganjih, povezanih z njimi*¹. Dopolnjuje ga delovni dokument služb Komisije s podrobnimi tabelami in pojasnili (v nadaljnjem besedilu: delovni dokument).

2. VRSTE POSLOV, KI JIH KRIJE PRORAČUN

Tveganja, ki jih krije proračun Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: proračun), so posledica različnih posojil in jamstev, ki jih je mogoče razdeliti na dve kategoriji:

- posojila, ki jih je Evropska unija odobrila za doseganje makroekonomskih ciljev, tj. posojila v obliki makrofinančne pomoči² (MFA) za tretje države v sodelovanju z institucijami Bretton Woods, posojila za odpravljanje težav v plačilni bilanci³ za države članice, ki niso del euroobmočja, posojila v okviru Evropskega mehanizma za finančno stabilizacijo (EFSM)⁴ za pomoč državam članicam, ki se soočajo z resnimi ekonomsko-finančnimi težavami ali jih takšne težave ogrožajo zaradi izrednih dogodkov, nad katerimi nimajo nikakršnega nadzora; in
- posojila z mikroekonomskimi cilji, tj. posojila Euratoma in predvsem financiranje transakcij s strani Evropske investicijske banke (EIB) v državah nečlanicah (zunanje financiranje EIB)⁵, ki jih krijejo jamstva EU⁶.

Zajamčeno zunanje financiranje EIB, posojila Euratoma in posojila MFA od leta 1994 krije Jamstveni sklad za zunanje ukrepe (v nadaljnjem besedilu: Sklad)⁷, medtem ko se posojila za odpravljanje težav v plačilni bilanci in posojila EFSM krijejo neposredno iz proračuna.

¹ COM(2012)66 in SEC(2012)15 tvorita prejšnje poročilo o jamstvih, ki se krijejo iz proračuna (stanje na dan 30. junija 2011).

² Makrofinančna pomoč se lahko dodeli tudi v obliki sredstev za tretje države. Za več informacij o makrofinančni pomoči glej poročilo Komisije COM(2011)408 in SEC(2011)874.

³ Uredba Sveta (ES) št. 332/2002 z dne 18. februarja 2002 o ustanovitvi aranžmaja za zagotavljanje srednjeročne finančne pomoči za plačilne bilance držav članic (UL L 53, 23.2.2002, str. 1).

⁴ EFSM je bil uveden 11. maja 2010 na podlagi Uredbe Sveta (EU) št. 407/2010 z dne 11. maja 2010 (UL L 118, 12.5.2010, str. 1). Deluje na podoben način kot aranžma za odpravljanje težav v plačilni bilanci, vendar je na voljo vsem državam članicam, torej vključuje države članice, ki so del euroobmočja.

⁵ Podatki o mandatih EIB so prikazani v tabeli A1, sklici na pravne podlage pa v tabeli A4 delovnega dokumenta.

⁶ Sedanji Sklep št. 1080/2011/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 (UL L 280, 27.10.2011, str. 1) o odobritvi jamstva EU Evropski investicijski banki za izgube pri posojilih in jamstvih za projekte zunaj Unije in o razveljavitvi Sklepa št. 633/2009/ES zajema obdobje 1.2.2007–31.12.2013.

Sklad krije neplačila posojil in jamstev za posojila, ki so bila odobrena državam nečlanicam oziroma za projekte v državah nečlanicah. Ustanovljen je bil z namenom:

- ustvariti „likvidno rezervo“, ki bi preprečila črpanje sredstev iz proračuna ob vsakem neplačilu ali zapoznelem plačilu zajamčenega posojila, in
- uvesti instrument, ki bo zagotavljal proračunsko disciplino z določitvijo finančnega okvira za razvoj politik EU o jamstvih za posojila Komisije in EIB državam nečlanicam⁸.

Če tretje države postanejo članice, Sklad ne krije več posojil v zvezi s temi državami, tveganje pa je treba kriti neposredno iz proračuna. Sredstva Sklada se zagotavljajo iz proračuna in morajo predstavljati določen odstotek neporavnane zneska posojil in jamstev za posojila, ki jih krije Sklad. Ta t. i. ciljni odstotek trenutno znaša 9 %. Če v Skladu ni dovolj sredstev, se morajo potrebna sredstva zagotoviti iz proračuna.

3. DOGODKI V OBDOBJU OD ZADNJEGA POROČILA Z DNE 30. JUNIJA 2011

3.1. Pomoč za odpravljanje težav v plačilni bilanci za države članice, ki niso del euroobmočja

V drugem polletju leta 2011 je Madžarska vrnila 2,0 milijarde EUR. Ker ni bilo nobenih izplačil, se je neporavnani znesek plačilnobilančne pomoči zmanjšal na 11,4 milijarde EUR.

Preventivna srednjeročna finančna pomoč EU Romuniji, v okviru katere je Svet 12. maja 2011 odločil, da bo zagotovil največ 1,4 milijarde EUR⁹, je na voljo, vendar ni bila aktivirana za črpanja.

3.2. Makrofinančna pomoč

V drugem polletju leta 2011 je prišlo do dveh izplačil v okviru makrofinančne pomoči: 100 milijonov EUR Srbiji in 26 milijonov EUR Armeniji, pri čemer je Gruzija povrnila 13,5 milijona EUR in Romunija 12,5 milijona EUR.

3.3. Euratom

V obdobju poročanja ni bilo izplačano nobeno posojilo. Vrnjeni znesek je znašal 6,5 milijona EUR iz Bolgarije in 3,8 milijona EUR iz Ukrajine.

⁷ Uredba Sveta (ES, Euratom) št. 480/2009 z dne 25. maja 2009 o ustanovitvi Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe (kodificirana različica), t. i. uredba o Jamstvenem skladu (UL L 145, 10.6.2009, str. 10).

⁸ Čeprav so zunanja tveganja nazadnje krita iz proračuna EU, deluje Jamstveni sklad kot instrument za varovanje proračuna EU pred tveganji neplačil. Za izčrpno poročilo o delovanju Sklada glej COM(2010)418 in priloženi delovni dokument služb Komisije (SEC(2010)968).

⁹ Sklep Sveta (2011/288/EU) z dne 12. maja 2011 o zagotovitvi preventivne srednjeročne finančne pomoči EU Romuniji (UL L 132, 19.5.2011, str. 15).

3.4. Evropski mehanizem za finančno stabilizacijo

Izplačila Irski so v drugem polletju leta 2011 znašala 2,5 milijarde EUR, Portugalski pa 7,6 milijarde EUR.

Svet je oktobra 2011 odločil, da bo podaljšal zapadlosti posojil in retroaktivno odpravil maržo stroškov, ki se uporablja za posojila za Irsko¹⁰ in Portugalsko¹¹.

Kot odziv na krizo sta bila vzpostavljena še dva druga mehanizma, ki pa ne predstavljata nikakršnih tveganj za proračun:

- *Evropski instrument za finančno stabilnost* (EFSF¹²), za katerega jamčijo države članice, ki v njem sodelujejo, na podlagi sorazmernosti, in
- *Instrument posojil Grčiji*¹³, ki se financira prek dvostranskih posojil iz drugih držav članic euroobmočja, ki jih centralno upravlja Evropska komisija.

3.5. Proračunsko jamstvo za zunanje financiranje EIB

V okviru zunanjega mandata 2007–2013 se je podpisovanje posojil v drugem polletju leta 2011 povečalo za 10 % in je doseglo 1 745 milijonov EUR. Znesek izplačanih posojil je bil v obdobju poročanja 1 381 milijonov EUR. Tako je skupni znesek izplačanih posojil v okviru mandata 31. decembra 2011 dosegel 8 561 milijonov EUR, kar pomeni v primerjavi s 30. junijem 2011 povečanje za 19 %.

4. PODATKI O TVEGANJIH, KI JIH KRIJE PRORAČUN

4.1. Opredelitev tveganja

Tveganje za proračun izhaja iz neporavnanih zneskov kapitala in obresti pri zajamčenih transakcijah.

V tem poročilu sta za ocenjevanje tveganj za proračun (neposrednih ali posrednih prek Sklada) uporabljeni dve metodi:

- „skupno krito tveganje“ temelji na vsoti celotnega zneska neporavnane kapitala za zadevne transakcije na določen dan, vključno z obračunanimi obrestmi¹⁴.
- pri proračunskem pristopu, ki se imenuje „letno tveganje za proračun“, se izračuna najvišji znesek letnih plačilnih obveznosti, ki bi ga EU morala plačati v proračunskem letu, če bi bila vsa zajamčena posojila neporavnana¹⁵;

¹⁰ Sklep Sveta 2011/682/EU z dne 11. oktobra 2011 (UL L 269, 14.10.2011, str. 31).

¹¹ Sklep Sveta 2011/683/EU z dne 11. oktobra 2011 (UL L 269, 14.10.2011, str. 32).

¹² O EFSF: <http://www.efsf.europa.eu/about/index.htm>.

¹³ Instrument posojil Grčiji - ECFIN - Evropska komisija:
http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_borrower/greek_loan_facility/index_en.htm

¹⁴ Glej tabelo 1 v Poročilu.

¹⁵ Pri tem izračunu se domneva, da neporavnana posojila ne zapadejo predčasno, tj. upoštevajo se samo zapadla plačila (glej tudi tabeli 2 in 3 Poročila in tabelo A2 delovnega dokumenta).

4.2. Sestava tveganja

Do leta 2010 je bilo največje tveganje v smislu skupnega plačanega neporavnane zneska povezano predvsem s posojili, odobrenimi za tretje države. V letu 2011 je finančna kriza močno vplivala na javne finance držav članic, kar je privedlo do večje kreditne aktivnosti EU v podporo večji potrebi po javnem financiranju.

Posledično se je spremenila sestava tveganja. Na dan 31. decembra 2011:

- 67 % skupnega zjamčenega neporavnane zneska zajema posle najemanja posojil, povezane s posojili državam članicam, ki se krijejo neposredno iz proračuna (45 % na dan 31. 12. 2010).
- 33 % skupnega zjamčenega neporavnane zneska zajema najem in dajanje posojil v tretjih državah, ki se v prvi vrsti krijejo iz Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe (v nadaljnjem besedilu: Sklad), pri čemer je na dan 31. decembra 2010 predstavljalo 55 %.

V spodnji tabeli 1 je prikazano skupno tveganje, krito iz proračuna, na dan 31. decembra 2011.

Tabela 1: Skupni neporavnani zneski, kriti iz proračuna, na dan 31. decembra 2011 (v milijonih EUR)				
	Neporavnani kapital	Obračunane obresti	Skupaj	%
<u>Države članice*</u>				
Makrofinančna pomoč	25	0	25	<1 %
Euratom	404	4	408	1 %
Plačilna bilanca	11 400	225	11 625	18 %
EIB * * *	2 965	26	2 991	5 %
<u>EFSM</u>	28 000	344	28 344	44 %
<u>Delna vsota za države članice</u>	42 794	599	43 393	67 %
<u>Tretje države**</u>				
Makrofinančna pomoč	565	5	570	1 %
Euratom	43	0	43	<1 %
EIB * * *	20 466	156	20 621	32 %
<u>Delna vsota za tretje države</u>	21 074	161	21 234	33 %
Skupaj	63 868	760	64 628	100 %
* To tveganje neposredno krije proračun. To vključuje tudi posojila MFA, Euratoma in EIB, dodeljena pred pristopom v EU. **To tveganje krije Sklad. ***Približno 82 % posojilnih transakcij EIB (državne in poddržavne posojilne transakcije) je kritih s skupnim zavarovanjem, pri preostalih transakcijah pa je EIB zavarovana samo s političnim tveganjem.				

V tabelah A1, A2, A3 in A4 delovnega dokumenta so navedeni natančnejši podatki o neporavnanih zneskih, zlasti o zgornji meji, izplačanih zneskih ali stopnjah jamstva.

Skupni neporavnani znesek kapitala in obresti, ki se krije iz proračuna, se je v primerjavi s 30. junijem 2011 bistveno povečal za 17,6 %, in sicer na 64,63 milijarde EUR.

Razlogi za to povečanje so zlasti:

- izplačila v višini 10,1 milijarde EUR v okviru EFSM (2,5 milijarde EUR za Irsko in 7,6 milijarde EUR za Portugalsko);
- neto izplačila EIB tretjim državam so se v drugem polletju leta 2011 povečala za 2,45 milijona EUR.

4.3. Letno tveganje, ki se krije iz proračuna

Leta 2012 lahko proračun krije (neposredno ali prek Sklada) 3,782 milijarde EUR¹⁶, kar predstavlja zneske (kapital in obresti), ki zapadejo v tem obdobju, od celotnega neporavnane zneska na dan 31. decembra 2011. Od tega zneska morajo 1,769 milijarde EUR neposredno plačati države članice (47 %). V tabeli A2 delovnega dokumenta so navedene podrobnosti o ponderju posamezne države v celotnem kitem tveganju.

4.3.1. Tveganje, povezano z državami članicami

Tveganje, povezano z državami članicami, se nanaša na:

- (a) posojanje EIB in/ali makrofinančno pomoč in/ali posojila Euratoma, ki so bila odobrena pred pristopom k EU;
- (b) posojila, odobrena v okviru aranžmaja za odpravljanje težav v plačilni bilanci, in
- (c) posojila, odobrena v okviru sheme EFSM.

¹⁶ Če izhajamo iz zapadlih zneskov v letu 2012 (od skupnih neporavnanih zneskov na dan 31. decembra 2012) in predpostavljamo, da neporavnana posojila ne zapadejo predčasno (za podrobnosti glej tabelo A2 v delovnem dokumentu).

Tabela 2: Razvrstitev držav članic glede na največja tveganja, ki jih nosi proračun v letu 2012 (v milijonih EUR)

Razvrstitev	Država	Posojila	Največje tveganje	Ponder države glede na skupno tveganje držav članic (DČ)	Ponder države glede na skupno tveganje (DČ in države nečlanice)
1	Irska	c)	412,7	23,3 %	10,9 %
2	Portugalska	c)	400,8	22,7 %	10,6 %
3	Romunija	a)+b)	395,1	22,3 %	10,4 %
4	Madžarska	a)+b)	142,4	8,0 %	3,8 %
5	Latvija	a)+b)	96,8	5,5 %	2,6 %
6	Bolgarija	a)	92,8	5,2 %	2,5 %
7	Poljska	a)	81,0	4,6 %	2,1 %
8	Češka	a)	70,8	4,0 %	1,9 %
9	Slovaška	a)	51,1	2,9 %	1,4 %
10	Slovenija	a)	11,4	0,6 %	0,3 %
11	Ciper	a)	7,7	0,4 %	0,2 %
12	Litva	a)	5,3	0,3 %	0,1 %
13	Malta	a)	0,7	0,0 %	0,0 %
14	Estonija	a)	0,5	0,0 %	0,0 %
Skupaj			1 796,3	100 %	46,8 %

4.3.2. Tveganje, povezano s tretjimi državami

Sklad krije zajamčena posojila tretjim državam z zapadlostjo vse do leta 2041. V letu 2012 bo Sklad nosil največje letno tveganje, povezano s tretjimi državami, v višini 2 013 milijonov EUR (53,2 % skupnega letnega tveganja).

Spodaj je razvrščenih deset držav (od sedeminštiridesetih), ki imajo največje neporavnane zneske. Predstavljajo 1 580,4 milijona EUR ali 78,5 % letnega tveganja v zvezi s tretjimi državami, ki ga nosi Sklad. Gospodarski položaj teh držav je analiziran in obrazložen v

točki 3 delovnega dokumenta. Kreditna sposobnosti, kot so jo ocenile bonitetne agencije, je navedena tudi v tabeli za posamezno državo.

Tveganje, povezano s tretjimi državami, se nanaša na posojila EIB in/ali makrofinančno pomoč in/ali posojila Euratoma (podrobnosti so vključene v tabeli A3b in A4 delovnega dokumenta).

Tabela 3: Razvrstitev **10 najpomembnejših tretjih držav** glede na največja tveganja, ki jih nosi Sklad v letu 2012 (v milijonih EUR).

Razvrstitev	Država	Največje tveganje	Ponder države glede na skupno tveganje tretjih držav	Ponder države glede na skupno tveganje (DČ in države nečlanice)
1	Turčija	458,8	22 8 %	12,1 %
2	Egipt	207,9	10,32	5,5 %
3	Tunizija	185,8	9,2 %	4,9 %
4	Maroko	179,4	8,9 %	4,7 %
5	Srbija	154,2	7,7 %	4,1 %
6	Južna Afrika	122,3	6,1 %	3,2 %
7	Libanon	84,6	4,2 %	2,2 %
8	Sirija	81,3	4,0 %	2,1 %
9	Bosna in Hercegovina	54,8	2,7 %	1,4 %
10	Brazilija	51,2	2,5 %	1,4 %
Skupaj za teh 10		1 580,4	78 %	41,8 %

4.4. Razvoj tveganja

Stopnja negotovosti ostaja visoka, saj svetovna gospodarska in finančna kriza še vedno vpliva na gospodarsko okrevanje v EU in na svetovno rast. Zaradi geopolitičnih napetosti v nekaterih državah južnega Sredozemlja je negotovo tudi gospodarsko okrevanje v nekaterih tretjih državah.

- Aranžma za odpravljanje težav v plačilni bilanci

Srednjeročna finančna pomoč EU v okviru aranžmaja za odpravljanje težav v plačilni bilanci je bila ponovno aktivirana novembra 2008 kot pomoč Madžarski in nato januarja in maja 2009 Latviji in Romuniji za obnovitev zaupanja v trge, in sicer za skupne obveznosti v višini 14,6 milijarde EUR. 1,2 milijarde EUR ne bo izplačane, ker je rok za izplačilo že potekel. Prvo odplačilo posojila v višini 2 milijardi EUR iz Madžarske je bilo izvedeno decembra 2011.

Svet je poleg že zagotovljene pomoči za odpravljanje težav v plačilni bilanci v višini 5 milijard EUR za Romunijo, 12. maja 2011 odločil, da bo zagotovil preventivno finančno pomoč za to državo v višini do 1,4 milijarde EUR¹⁷, v okviru katere pa še ni bilo izvedeno nobeno izplačilo.

V okviru aranžmaja za odpravljanje težav v plačilni bilanci z zgornjo mejo 50 milijard EUR je na voljo še 37 milijard EUR za nudenje nadaljnje pomoči za odpravljanje težav v plačilni bilanci, če bo to potrebno.

- Evropski mehanizem za finančno stabilizacijo (EFSM)

Napetosti na trgu državnih obveznic so bile v drugem polletju leta 2011 še vedno visoke. Pogoji za izdajanje obveznic na euroobmočju ostajajo slabi kljub uporabi mehanizmov EFSM, dopolnjenih z dvostranskimi posojili, in mehanizmov EFSF. Uspešno zadovoljevanje povečanih potreb vlad držav članic po refinanciranju bo v prihodnjih mesecih in letih še naprej predstavljalo izziv.

Svet Ecofin je v svoji sklepni določil največji obseg mehanizma na 60 milijard EUR¹⁸, vendar pa je pravna meja določena s členom 2(2) uredbe Sveta, ki neporavnane zneske omejuje na kritje, razpoložljivo v okviru zgornje meje lastnih sredstev¹⁹.

Na podlagi sklepov Sveta o odobritvi finančne pomoči Unije Irski²⁰ in Portugalski²¹ je bilo leta 2011 Irski izplačanih 13,9 milijarde EUR in Portugalski 14,1 milijarde EUR.

EFSM ima v svojem največjem obsegu 60 milijard EUR še 11,5 milijarde EUR za nadaljnjo pomoč, če bo potrebna²².

¹⁷ Sklep Sveta (2011/288/EU) z dne 12. maja 2011 o zagotovitvi preventivne srednjeročne finančne pomoči EU Romuniji (UL L 132, 19.5.2011, str. 15).

¹⁸ Glej sporočilo za javnost o izrednem sestanku Sveta Ecofin 9. in 10. maja 2010. (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/114324.pdf)

¹⁹ Uredba Sveta (EU) št. 407/2010 z dne 11. maja 2010 o vzpostavitvi Evropskega mehanizma za finančno stabilizacijo (UL L 118, 12.5.2010, str. 1).

²⁰ Izvedbeni sklep Sveta 2011/77/EU z dne 7. decembra 2011 o finančni pomoči Unije Irski (UL L 30, 4.2.2011, str. 348).

²¹ Izvedbeni sklep Sveta št. 344/2011/EU z dne 30. maja 2011 o finančni pomoči Unije Portugalski (UL L 159, 17.6.2011, str. 88).

²² Za dodatne informacije o EFSM glej tudi poročilo Komisije o dejavnostih najemanja in dajanja posojil v Evropski uniji v letu 2010, COM(2011) 485.

Na vrhu euroobmočja je bil 21. julija 2011 sprejet sklep o številnih ukrepih, med drugim o podaljšanju roka zapadlosti in znižanju obrestne mere prihodnjih posojil iz EFSF Grčiji, da bi ublažili grško dolžniško krizo in zagotovili finančno stabilnost celotnega euroobmočja. V skladu s sklepi vrha je učinek EFSM dvojen:

a) mejna stopnja EFSM je bila retroaktivno zmanjšana za posojilne dejavnosti v zvezi s Portugalsko in Irsko ter

b) roki zapadlosti prihodnjih izplačil so bili podaljšani.

Ti ukrepi so začeli veljati z dvema sklepoma Sveta iz oktobra 2011²³.

- Posojila v obliki makrofinančne pomoči

Posojila tretjim državam v obliki makrofinančne pomoči je odobril Svet s sklepom, po začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe pa je potrebna še odobritev Evropskega parlamenta. Komisija je sprejela nov zakonodajni predlog okvirne uredbe o makrofinančni pomoči, da bi se izboljšal postopek sprejemanja odločitev na podlagi Lizbonske pogodbe²⁴.

Na podlagi predlagane okvirne uredbe bi postopek makrofinančne pomoči postal podoben tistemu iz drugih instrumentov zunanjega financiranja, pri čemer bi bila Komisija pristojna za sprejemanje sklepov o odobritvi makrofinančne pomoči pod nadzorom odbora predstavnikov držav članic v skladu s postopkom preverjanja, ki je bil uveden z novimi pravili komitologije, veljavnimi od 1. marca 2011²⁵. Parlament in Svet nadaljujeta razprave o predlagani uredbi v letu 2012, kar vključuje postopek za sprejemanje odločitev o makrofinančni pomoči.

Julija 2011 sta bili izplačani dve posojili makrofinančne pomoči v skupnem znesku 126 milijonov EUR, in sicer 26 milijonov EUR Armeniji in 100 milijonov EUR Srbiji.

- Posojila Euratoma

Posojila Euratoma za države članice ali za nekatere upravičene države nečlanice (Ruska federacija, Armenija, Ukrajina) ne smejo presegati 4 milijard EUR, od katerih je porabljenih že približno 85 %. Preostalih približno 600 milijonov EUR bi se lahko uporabilo za financiranje novih projektov.

- Posojila EIB

V okviru splošnega mandata EIB, ki zajema obdobje 2007–2013, je bil 31. decembra 2011 podpisan dogovor o skupnem znesku 19 436 milijonov EUR, od katerih je bilo 8 561 milijonov EUR izplačanih na navedeni datum (glej tabelo A6 delovnega dokumenta).

²³ Izvedbeni sklep Sveta 2011/682/EU za Irsko in 2011/683/EU za Portugalsko z dne 11. oktobra 2011 (UL L 269, 14.10.2011, str. 31 in str. 32).

²⁴ Od začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe sklepov o makrofinančni pomoči ne sprejema več le Svet, ampak se sprejemajo v skladu z rednim zakonodajnim postopkom (soodločanje).

²⁵ Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije (UL L 55, 28.2.2011, str. 13), ki nadomešča Sklep Sveta 1999/468/ES.

Po srednjeročni reviziji zunanjega mandata EIB sta Evropski parlament in Svet 25. oktobra 2011 sprejela nov sklep (št. 1080/2011/EU) o odobritvi jamstva EU Evropski investicijski banki za izgube pri posojilih in jamstvih za projekte zunaj Unije in o razveljavitvi Sklepa št. 633/2009/ES. Nov sklep je začel veljati 30. oktobra 2011. Posledično bi se skupni znesek izplačanih posojil in jamstev, zagotovljenih v okviru finančnih transakcij EIB, brez izplačanih zneskov in z dodatkom vseh povezanih vsot, povečal s 25 800 milijonov EUR na zgornjo mejo 29 484 milijonov EUR²⁶. Jamstvo EU je omejeno na 65 % skupnega zneska izplačanih posojil in jamstev, zagotovljenih v okviru finančnih transakcij EIB.

Sirska vlada je zamujala s plačilom nekaterih obresti in odplačil dolga Evropski investicijski banki (glej odstavek 5.3 spodaj). Vendar se je za pomoč Sklada zaprosilo šele leta 2012.

Za več informacij o državah, ki so krite z jamstvom EU, glej tabeli A1 in A2 delovnega dokumenta.

5. NEPLAČILA, AKTIVACIJA PRORAČUNSKIH JAMSTEV IN ZAOSTALA PLAČILA

5.1. Plačila iz gotovinskih sredstev

Komisija črpa iz svojih gotovinskih sredstev, da prepreči zamude in z njimi povezane stroške pri servisiranju svojih posojilnih poslov, kadar dolžnik zamuja s plačili EU²⁷.

5.2. Plačila iz proračuna

Odobrena proračunska sredstva pod proračunsko postavko 01 04 01 (vrstice z zaznamkom pro memoria) „Jamstva Evropske unije za najemanje posojil Unije in Euratoma in dajanje posojil EIB“ se niso zahtevala, ker v drugi polovici leta 2011 ni bilo zabeleženih neplačil.

5.3. Aktivacija Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe²⁸

V primeru zapoznelih plačil prejemnika posojila tretjim državam, ki jih je odobrila EU ali za katere EU jamči, mora Sklad pokriti neplačilo v treh mesecih od dne zapadlosti plačila²⁹.

V drugi polovici leta 2011 ni bilo zaproseno za pomoč Sklada.

Vendar EIB ni prejela plačila nekaterih obresti in odplačila posojila od sirske vlade. Ker so bili uradni zahtevki za plačilo neuspešni, je EIB 10. maja 2012 zahtevala plačilo jamstva EU prek Jamstvenega sklada v znesku približno 15,5 milijona EUR³⁰. Če se stanje v državi ne izboljša, se lahko zaprosi za druga plačila prek Sklada (celotni znesek neporavnane kapitala

²⁶ Povečanje za 3 684 milijonov EUR se porazdeli med dodatni mandat 2 000 milijonov EUR za financiranje transakcij z zvezi z podnebnimi spremembami in 1 684 milijonov EUR za krepitev tveganih poslov EIB.

²⁷ Glej člen 12 Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 1150/2000 z dne 22. maja 2000 o izvajanju Sklepa št. 436/2007/ES, Euratom o sistemu virov lastnih sredstev Skupnosti (UL L 130, 31.5.2000, str. 1).

²⁸ Od začetka v letu 1994 je Sklad prejel zahtevke v skupnem znesku 478 milijonov EUR.

²⁹ Za podrobnosti glej oddelek 1.4.3 delovnega dokumenta.

³⁰ Glede na gibanje menjalnih tečajev drugih mednarodnih valut.

Sirije znaša 551 milijonov EUR, zadnje posojilo pa zapade leta 2030). Ko EU zagotovi plačilo na podlagi jamstva EU, se v skladu s sporazumi o jamstvu na EU prenesejo pravice in pravna sredstva banke. Banka izvede postopke izterjave v zvezi s prenesenimi vsotami.

6. JAMSTVENI SKLAD ZA ZUNANJE UKREPE

6.1. Izterjave³¹

Na dan 31. decembra 2011 Skladu ni bilo treba terjati zaostalih plačil.

6.2. Sredstva

Na dan 31. decembra 2011 so neto sredstva³² Sklada znašala 1 755 434 096,22 EUR.

6.3. Ciljni znesek

Sklad mora doseči ustrezno raven sredstev (ciljni znesek) v višini 9 % skupnih neporavnanih kapitalskih obveznosti, nastalih z vsemi transakcijami, vključno z obračunanimi obrestmi. Razmerje med sredstvi Sklada (1 755,43 milijona EUR) in neporavnanimi kapitalskimi obveznostmi³³ (21 234,34 milijona EUR) v smislu Uredbe o Skladu se je zmanjšalo z 8,8 % 30. junija 2011 na 8,3 % 31. decembra 2011. Ker so bila sredstva Sklada nižja od ciljnega zneska, je bilo v predhodni predlog proračuna za leto 2013 vključenih za 155,66 milijona EUR rezervacij.

Februarja 2012 je bilo v Sklad plačanih 260,17 milijona EUR proračunskih sredstev, ki so bila zagotovljena v predhodnem predlogu proračuna za leto 2012 in v skladu s pravili Uredbe o Skladu (ciljni znesek v višini 9 %).

7. OCENA TVEGANJ: GOSPODARSKA IN FINANČNA SITUACIJA TRETJIH DRŽAV Z NAJVEČJO IZPOSTAVLJENOSTJO

7.1. Cilji

Prejšnji deli tega poročila navajajo podatke o količinskih vidikih tveganja za proračun v zvezi s tretjimi državami. Oddelek 3 delovnega dokumenta vsebuje makroekonomsko analizo tretjih držav, ki so najbolj izpostavljene proračunu ali ki koristijo posojilne sklade EU (makrofinančna pomoč in posojila Euratoma).

³¹ Od svojega začetka leta 1994 je Sklad izterjal 576 milijonov EUR (vključno s povrnjenim kapitalom in obrestmi, zamudnimi obrestmi za zamujena plačila ter ustvarjenimi dobički in izgubami zaradi menjalnih tečajev).

³² Skupna sredstva Sklada minus zapadle obveznosti (pristojbine EIB in revizijske pristojbine).

³³ Vključno z obračunanimi obrestmi.

7.2. Metode ocenjevanja tveganj

Ocena tveganja v delovnem dokumentu temelji na podatkih o gospodarskem in finančnem položaju, bonitetah in drugih znanih dejstvih o državah, ki so prejele zajamčena posojila. Ta ocena ne upošteva ocen o pričakovanih izgubah in terjatvah, ki so vedno zelo nezanesljive.

Kazalniki tveganj za države, navedeni v tabelah v delovnem dokumentu, prikazujejo razvoj tveganj neplačil. Ta analiza je na voljo v oddelku 3 delovnega dokumenta za države, ki 31. decembra 2011 predstavljajo največje kreditno tveganje in izpostavljenost za proračun (vključno s posojili v obliki makrofinančne pomoči in posojili Euratoma).